

**Державний заклад «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра теорії та методики практичної психології**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І
ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти з навчальної дисципліни
«Загальна психологія»
зі спеціальності 053 Психологія**

2025

УДК. 159+331.823

Рекомендовано до друку за рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол _____)

Укладач:

Симоненко С.М. - доктор психологічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики практичної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського

Рецензенти:

В. А. Гузенко – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології і соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»

С. В. Ситнік - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики практичної психології Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з дисципліни «Загальна психологія» спеціальності 053 «Психологія» / Симоненко С.М. Одеса. Університет Ушинського. 2025. 51 с.

Методичні рекомендації складено відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 09.07.2018 року № 1/9-434 «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення» і містять вступ, матеріали щодо забезпечення засвоєння матеріалів практичних занять з дисципліни «Загальна психологія», список літератури.

Призначені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти першого року навчання, які навчаються за спеціальністю 053 «Психологія»

ЗМІСТ

1.	Передмова.....	3
2.	Зміст навчальної дисципліни.....	6
3.	Теми практичних занять.....	14
4.	Теми лабораторних занять.....	15
5.	Технологічна карта дисципліни.....	16
6.	Самостійна робота.....	30
7.	Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)	35
8.	Критерії оцінювання.....	37
9.	Матеріали для самооцінювання.....	46
10.	Рекомендована література.....	50

1. Передмова

Актуальність навчальної дисципліни «Загальна психологія» обумовлюється необхідністю надати студентам базові основи для оволодіння психологічною наукою, взагалі, та різними психологічними галузями, зокрем а. Навчити студентів проводити методологічно та теоретично обґрунтовані наукові дослідження та мати гарну методологічну підготовку для аналізу та розуміння сучасних напрямків розвитку психологічної науки. Навчальна дисципліна «Загальна психологія» є однією з обов'язкових у переліку дисциплін бакалаврського рівня. Містить матеріали теоретичного та практичного характеру, спрямовані на формування у студентів-психологів комплексу знань та вмінь, необхідних для формування фахової компетенції.

Мета вивчення дисципліни «Загальна психологія» – сформувати у здобувачів систему спеціальних знань щодо закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань, забезпечити оволодіння навичками аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань, відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Означена дисципліна спрямована на формування мотивації у бакалаврів до вивчення психологічної науки, щодо використання набутих теоретичних і методологічних знань і навичок у поясненні психологічних явищ, фактів та закономірностей у професійній діяльності.

Предметом вивчення курсу «Загальна психологія» є вчення про засади, з яких повинен виходити дослідник психічної природи людини, правила, яких він повинен дотримуватися в дослідженні, та засоби, якими він має користуватись

Практична значущість вивчення дисципліни полягає у пошуках ефективного шляху підготовки психолога як теоретика, так і психолога-практика. Сформувати здатність та вміння аналізувати факти, закономірності та механізми розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань; здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікативних технологій, для

вирішення професійних завдань; обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел;

Очікувані результати вивчення дисципліни

знати:

- основні завдання, поняття, принципи і категорії психологічної науки;
- закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- закономірності виникнення і розвитку психіки в ході еволюції живої матерії;
- закономірності формування та розвитку психіки людини у процесі її взаємодії з навколишнім середовищем;
- про особистість як результат взаємодії людини і суспільства, в ході якого формується ансамбль суспільних відношень, який характеризує соціальну «наповненість» психіки індивіда;
- про діяльність як спосіб формування психіки людини і як спосіб її реалізації;
- загальну характеристику когнітивних процесів;
- психологічні особливості афективної та регулятивної сфер особистості;

уміти:

- формувати мету, конкретні завдання та програми дослідження;
- аналізувати закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікативних технологій, для вирішення професійних завдань;
- обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел;
- рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки;
- формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлення відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

**ОПАНОВУЮЧИ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ
АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ:**

- сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;
- сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела й Інтернет-ресурси.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Вступ до психології

Тема 1. Загальна характеристика психологічної науки

Загальна характеристика психології як науки. Психологія як особлива наука, яка вивчає явища, що виникають в "ідеальній дійсності"-психіці людини. Історія становлення психології. Примітивні погляди на психіку у людини первісного суспільства. Виникнення перших гіпотез щодо психіки в античному суспільстві. Розвиток представлень та уявлень про внутрішній світ людини в Індії, Китаї, Єгипті, Римі та Греції. Наука про людську душу у середньовічному суспільстві. Якісні зміни у вивченні психіки в 17-19 ст. Виникнення експериментальної психології.

Психічне відображення та його властивості. Принципова різниця психічних явищ та таких явищ, що мають місце у матеріальному світі. Формування психіки людини у процесі соціалізації. Властивості та функції психічного відображення.

Свідомість - вища форма психіки. Психіка і свідомість.

Місце психології в системі наук. Нелінійна класифікація наукової картини світу за ак.Кедровим. Сучасна психологія, її завдання і місце в системі наук. Методологія сучасної психології. Психологія та природознавство. Психологія і науково-технічний прогрес.

Змістовний аналіз основних напрямків сучасної зарубіжної психології. Принципи сучасної психології. Поняття категоріального апарату психологічної науки. Основні закони і принципи психології.

Взаємозв'язок і взаємовідносини основних понять, принципів і категорій психологічних наук. Різні підходи в визначенні теоретичної бази психології.

Структура сучасної психології. Будова психологічної науки. Принципи класифікації галузей психології і структура сучасної психологічної науки. Виникнення нових галузей психології. Поняття про загальну психологію. Міжпредметні зв'язки психологічної науки.

Тема 2. Методи психологічної науки

Основні методи психології. Класифікація основних груп методів за Б. Г. Ананьєвим. Роль об'єктивних методів в психології. Лабораторний експеримент і його можливості. Спостереження і природний експеримент: анкети, інтерв'ю та інші методи збору і аналізу матеріалу. Психологічні тести та їх оцінка. Вимоги до наукового обґрунтування розробки та застосування тестів. Поняття про конкретні методики психологічних досліджень.

Тема 3. Мозок і психіка

Рефлекторна природа психічного як властивості нервової системи, мозку. Представленість психічних функцій в корі головного мозку людини. Основні фізіологічні закономірності психічних процесів(гальмування, концентрація тощо).

Свідомість - вища форма психіки. Психіка і свідомість. Структура свідомості та її основні психологічні характеристики. Свідоме та несвідоме. Аналіз інтроспективної трактовки свідомості та іраціональної трактовки несвідомого.

Несвідоме в психіці людини. Несвідоме як важлива сфера психічного життя людини. Основні рівні психіки, які не входять до сфери свідомості: позасвідоме, підсвідоме, надсвідоме. Форми їх проявлення: психічні відхилення, патології звичайного життя. Способи вивчення несвідомого: аналіз сновидінь, проєктивних малюнків, асоціативного мовлення та ін.

Тема 4. Розвиток психіки в філогенезі

Основні етапи розвитку психіки в тваринному світі. Розвиток форм відображення дійсності. Виникнення психіки як результат еволюції матерії. Аналітико-синтетичний характер психічної діяльності. Розвиток психіки у філогенезі. Тропізми, інстинкти, навички, інтелектуальна поведінка на різних

етапах розвитку тваринного світу. Психічні функції і розвиток органів. Психічні функції і середовище. Спілкування і "мова" тварин. Основні відмінності людської мови і мови тварин. Випадки "мовної" поведінки тварин.

Принципові відміни людської психіки і психіки тварин. Використання досвіду, накопиченого суспільством, в діяльності окремого індивіда - головна відміна тварин і людини. Свідомість як вища форма психіки яка ї у людини і відсутня у тварин. Якісні відмінності і особливості протікання психічних процесів у тварин і людей.

Виникнення вищої форми психічного відображення – людської свідомості. Умови переходу до свідомості в процесі онтогенезу. Вплив праці на еволюції людських органів. Суспільна природа свідомості. Психологічні передумови її виникнення: потреба в нових враженнях і потреба в емоційному контакті з дорослими. Розвиток кори великих півкуль як апарату, що забезпечує роботу свідомості. Свідомість і мова.

Змістовий модуль 2. Особистість

Тема 5. Структура особистості

Поняття про особистість в психології. Загальний зміст поняття "особистість". Індивід і особистість. Особистість як суб'єкт суспільних відношень, оснований діяльністю. Особистість і індивідуальність. Порівняльний аналіз. Структура особистості. Індивідуальність, її структура і особливості. Погляди на структуру особистості К.К. Платонова, А.В. Петровського, С.Л. Рубінштейна. Біологічне і соціальне в структурі особистості. Особистість як соціальна якість людини, її системна будова.

Спрямованість особистості. Мотиви і мотивація поведінки. Види мотивів. Інтереси. Переконавання і погляди особистості. Установки особистості і особливості їх формування. Самосвідомість особистості. Образ "Я" як установка особистості. Самооцінка і її роль в становленні самосвідомості особистості. Рівень домагань. Рушійні сили розвитку особистості. Активність особистості і її життєва позиція. Формування особистості. Поняття про формування особистості в психології і педагогіці. Рушійні сили розвитку особистості і їх характерні особливості.

Тема 6. Теорії особистості

Аналіз основних теорій особистості світової психології. Погляди З. Фрейда на природу особистості. Теорії особистості К. Хорні, Г. Саллівана,

К. Юнга, Е. Фрома. Гуманістична психологія К. Роджерса. Дослідження особистості у сучасній світовій психології.

Тема 7. Темперамент

Поняття про темперамент. Стійкість і усталеність темпераменту в процесі розвитку особистості. Історичний зміст термінології вчення про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Сучасні погляди на темперамент як індивідуально-типологічні властивості особистості: І.П. Павлов, Б.М. Теплов, В.Д. Небиліцин, В.С. Мерлін, В.М. Русалов. Психологічні властивості, які характеризують темперамент. Основні складові прояву темпераменту.

Типи темпераменту. Психологічна характеристика найбільш поширених типів темпераменту - холерика, сангвініка, меланхоліка та флегматика.

Типи ВНД і темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту. Зв'язок типів ВНД і типів темпераменту людини. Індивідуальні риси темпераменту.

Проблеми зміни темпераменту. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності. Властивості темпераменту і особливості виховання учнів.

Тема 8. Характер

Поняття про характер. Характер і індивідуальність людини. Структура характеру. Риси характеру і відношення особистості. Характер як програма типової поведінки людини в типових умовах. Поняття про акцентуації. Акцентуація характеру і його норма.

Природа і прояв характеру. Характер і темперамент. Природні і соціальні передумови характеру. Вчення про характер в історії психології.

Вчинки і формування характеру. Характер і обставини. Подвійний детермінаційний зв'язок системи "Вчинок-характер".

Змістовий модуль 3. Діяльність, спілкування, здібності.

Тема 9. Діяльність і поведінка.

Психологічна характеристика діяльності. Поняття про діяльність. Предметний характер людської діяльності. Діяльність та активність суб'єкту.

Суспільна природа і спільний характер діяльності людей. Єдність свідомості та діяльності. Діяльність та установка.

Потреби - джерело активності людини. Потреба людини як джерело її психічної активності. Потреба людини і мотивація її діяльності. Види потреб. Потреби та звички. Їх схожість і відмінність, Фізіологічний механізм формування потреб і звичок. Звички і їх роль в поведінці людини.

Керування діяльністю і контроль за нею. Дія, як процес, що направлений на досягнення поставленої мети. Дія і рух. Реалізація дії і її корекція.

Оволодіння діяльністю. Вміння і навички. Структура діяльності. Формування навичок і основні закономірності вправ. Структура і взаємодія навичок. Формування вмінь. Головні види діяльності та їх розвиток у людини. Ігрова діяльність та її психологічні особливості. Роль гри у розвитку людини. Навчальна діяльність і її психологічні особливості. Психологічні компоненти трудової діяльності. Педагогічна діяльність.

Тема 10. Спілкування і мова

Загальна характеристика спілкування. Спілкування як багатоплановий комунікативний процес. Структура спілкування. Педагогічне спілкування і його соціально-психологічні механізми. Спілкування і діяльність.

Спілкування як обмін інформацією (комунікація). Спілкування як міжособистісна взаємодія (інтерація). Соціальний контроль і соціальні норми. Роль і рольові очікування в процесах спілкування. Спілкування як розуміння людьми один одного (міжособистісне сприйняття). Психологічні механізми сприймання людини людиною. Причинна інтерпретація поведінки іншої людини. Стереотипізація і шляхи подолання упередженості та суб'єктивізму вихователя в педагогічному спілкуванні. "Ефект ореола ". Зворотний зв'язок в спілкуванні.

Спілкування і мова. Вербальна комунікація - мовлення як процес спілкування за допомогою мови. Механізми мовлення і його розлад. Види мови. Функції мови.

Тема 11. Здібності

Поняття про здібності. Здібності і діяльність. Якісна і кількісна характеристика здібностей. Природні передумови здібностей. Задатки і здібності. Здібності та їх зв'язки з загальними і окремими типами ВНД. Проблема успадкування здібностей. Теорії розвитку здібностей.

Структура здібностей. Проблема визначення здібностей. Загальні і спеціальні здібності. Творчі здібності. Талант, його походження і сутність. Талановитість, геніальність.

Роль праці в формуванні і прояві здібностей. Можливості компенсації здібностей. Формування здібностей. Залежність розвитку здібностей та навчання. Роль інтересів і нахилів в формуванні здібностей. Здібності і задачі профорієнтації учнів.

Змістовий модуль 4. Когнітивні процеси

Тема 12. Відчуття

Відчуття - елементарний пізнавальний процес. Загальна характеристика поняття. Анатомо-фізіологічні механізми відчуттів. Відбір корисної інформації в відчуттях.

Класифікація відчуттів та їх когнітивні характеристики. Основи класифікації відчуттів. Когнітивні характеристики відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація, емоційний фон.

Загальні закономірності відчуттів. Пороги відчуттів. Чутливість та її вимірювання. Закон Вебера-Фехнера.

Тема 13. Сприйняття

Сприйняття як складний інтегрований пізнавальний процес. Поняття про відчуття та сприйняття, їх відмінність та генетичний зв'язок. Фізіологічні основи сприйняття. Загальні властивості сприйняття та його види. Когнітивні характеристики. Прості форми сприйняття. Складні форми сприйняття. Сприйняття як дія і як продуктивна діяльність

Тема 14. Увага

Загальна характеристика уваги. Поняття про увагу. Мимовільна і довільна увага: характеристика причин їх виникнення. Увага в навчальному процесі школи. Шляхи привернення і підтримки уваги школярів в навчанні.

Фізіологічні основи уваги. І.П. Павлов, А.А. Ухтомський про механізми мозкової діяльності, які забезпечують зосередження на об'єкті. Сучасне розуміння нейрофізіологічних основ уваги. Структура уваги. Стійкість уваги. Розподіл уваги. Обсяг уваги. Методи вивчення уваги.

Тема 15. Пам'ять

Пам'ять як пізнавальний процес. Загальна характеристика пам'яті. Нейрофізіологічні основи пам'яті. Теорії пам'яті. Фізіологічні теорії пам'яті. Біохімічні теорії пам'яті. Основні процеси пам'яті. Запам'ятовування. Зберігання. Відтворення. Забування.

Види пам'яті та їх особливості. Класифікація типів пам'яті в залежності від цілеспрямованості її процесів. Види пам'яті, що диференційовані за ознакою модальності. Види пам'яті, що диференційовані за ознакою змісту. Види пам'яті, що диференційовані за ознакою механізмів пам'яті, які забезпечують запам'ятовування. Види пам'яті, що диференційовані за ознакою індивідуально-типологічних особливостей. Види пам'яті, що диференційовані за ознакою запам'ятовування та відтворення. Моделі механізмів процесів пам'яті..

Спеціальні засоби організації запам'ятовування навчального матеріалу. Запам'ятовування як мнемічна діяльність. Механічне та змістовне запам'ятовування. Умови, які сприяють змістовному запам'ятовуванню. Продуктивність запам'ятовування у цілому та частками.

Тема 16. Мислення

Загальна характеристика мислення. Мислення як процес. Мислення як відображення суттєвих зв'язків та відносин. Мислення як ідеальне відображення дійсності.

Мислення як інтелектуальний процес та як діяльність. Класифікація і механізми мислення. Інтелект і мислення. Теорія розвитку інтелекту (Ж.Піаже). Загальні закономірності мислення. Операції мислення. Аналіз і синтез. Абстракція і конкретизація. Порівняння і узагальнення. Класифікація і систематизація.

Види мислення. Види мислення, що диференційовані за ознакою часу та модальності. Індивідуальні властивості мислення. Якості людського розуму. Самостійність та ініціативність мислення. Обсяг, критичність, гнучкість та швидкість мислення. Знаттєлюбність, допитливість, логічність, доказовість та глибина мислення.

Тема 17. Уява

Поняття про уяву як продуктивний психічний процес. Соціальна природа уяви. Уява як специфічний вид розумової активності. Активна роль уяви в проблемних ситуаціях, яка характеризується дефіцитом інформації. Види уяви. Мрія і практична діяльність. Механізми уяви. Пізнавальна та афективно-захисна функція уяви. Способи синтезування, які забезпечують створення нових образів фантазії. Фізіологічні основи процесів уяви. Складний міжаналізаторний характер фізіологічних основ створення образів уяви. Роль фантазії в художній і науковій творчості. Випереджуюче відображення.

18. Емоції і почуття

Емоції як пізнавальний процес та їх регуляторна функція. Природа емоцій, біологічне та соціальне їх розвитку. Теорії емоцій. Поняття про почуття. Почуття і потреби людини. Роль почуттів в практичній і пізнавальній діяльності. Сигнальна та регулятивна функція емоцій. Фізіологічні основи почуттів.

Форми переживання почуттів. Емоції. Афекти. Настрій. Емоційний стрес. Звичайні емоційні стани та їх зовнішня представленість. Динаміка почуттів. Історична обумовленість почуттів людини.

Тема 19. Воля

Поняття про волю. Мотиваційна сфера особистості і вольова діяльність – важливі особливості вольової діяльності. Саморегулювання діяльності. Бажання і потяг. Спрямованість особистості. Ризик як прояв активності суб'єкта. Структура вольового акту. Ланки вольового акту. Прийняття рішень і його психологічна характеристика. Вольове зусилля.

Вольові якості людини. Формування вольових якостей. Вплив соціального оточення в формування волі особистості. Завдання виховання і самовиховання волі.

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми Форма заняття	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Семінар «Загальна характеристика психологічної науки. Психологія як наука»	2	1
1	Семінар «Загальна характеристика психологічної науки. Принципи психології, структура психології»	2	
2	Семінар «Методи психологічної науки. Класифікація методів психології»	2	1
2	Семінар «Методи психологічної науки. Характеристика окремих методів психології»	2	
3	Дискусія «Мозок і психіка»	2	1
4	Семінар «Розвиток психіки в філогенезі»	2	1
5	Дискусія «Структура особистості»	2	1
6	Круглий стіл «Теорії особистості. Теорії особистості в світовій психології»	2	1
6	Круглий стіл «Теорії особистості. Сучасні дослідження особистості»	2	
7	Семінар «Темперамент»	2	2
8	Семінар «Характер»	2	2
	Разом за 1 семестр	22	10

9	<i>Круглий стіл «Діяльність і поведінка. Структура діяльності»</i>	2	1
9	<i>Круглий стіл «Діяльність і поведінка. Види діяльності»</i>	2	
10	<i>Круглий стіл «Спілкування і мова.»</i>	2	1
11	<i>Семінар «Здібності»</i>	2	1
12	<i>Семінар «Відчуття»</i>	2	1
13	<i>Семінар «Сприймання»</i>	2	1
14	<i>Семінар «Увага.»</i>	2	1
15	<i>Семінар «Пам'ять. Основні мнемічні процеси.»</i>	2	1
16	<i>Семінар «Мислення»</i>	2	1
17	<i>Семінар «Уява»</i>	2	1
18	<i>Дискусія «Емоції і почуття»</i>	2	1
19	<i>Дискусія «Воля»</i>	2	
	Разом за 2 семестр	24	10

3. Теми лабораторних занять.

Теми лабораторних занять № з/п	Назва теми Форма заняття	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Методи психологічної науки: експериментальний метод, метод спостереження.	2	2
2	Розвиток психіки в філогенезі: самосвідомість особистості	2	2

4	Теорії особистості: психосоціотипи (за К. Юнгом)	2	1
5	Темперамент: типи темпераменту	2	1
	Разом за 1 семестр	8	6
6	Діяльність і поведінка: формування установки	2	2
7	Увага: властивості уваги	2	2
8	Пам'ять: закономірності пам'яті	2	1
9	Мислення: мисленнєві операції	2	1
	Разом за 2 семестр	8	6

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Для студентів формами поточного та підсумкового контролю є: індивідуальне опитування, колективна співбесіда, перевірка виконання практичних та лабораторних завдань, письмова робота, есе, представлення результатів самостійної роботи, екзамен.

Демонстрування результатів навчання: дискусія, усні доповіді, робота в парах, робота в команді, презентація результатів самостійної роботи.

4.ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Форма організації на занятті	Обов'язкове практичне завдання	Термін виконання
<i>Семінар</i> «Загальна характеристика	Участь у колективному обговоренні з	Завдання. 1. Визначити місце психології в системі наук.	На практ. занятті

психологічної науки. Психологія як наука»	динамічним зворотнім зв'язком: 1.1. Загальна характеристика психології як науки. 1.2. Історія становлення психології. 1.3. Психічне відображення та його властивості. 1.4. Властивості та функції психічного відображення.	2. Визначити основні форми психіки та їх взаємозв'язок. 3. Поясніть, що означає вислів «Психологія має дуже довгу передісторію та дуже коротку історію».	
<i>Семінар</i> «Загальна характеристика психологічної науки. Принципи психології, структура психології»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 1.5. Свідомість - вища форма психіки. Психіка і свідомість. 1.6. Структура сучасної психології.	Завдання. 1. Проблеми свідомого та несвідомого у психології. 2. Поясніть значення фрази: «психічне відображення має активний характер». 3. Прокоментуйте наступну думку та наведіть 5 доказів «за» та «проти» цієї думки: «Психологія – це не наука, а життєва практика».	На практ. занятті

Семінар «Методи психологічної науки. Класифікація методів психології»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 2.1. Основні методи психології. 2.2. Класифікація основних груп методів за Б.Г. Ананьєвим.	Завдання. 1. Визначити переваги та недоліки методів психологічної науки.	На прак. занятті
Семінар «Методи психологічної науки. Характеристика окремих методів психології»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 2.3. Лабораторний експеримент і його можливості. 2.4. Спостереження і природний експеримент. 2.5. Анкети, інтерв'ю та інші методи збору і аналізу матеріалу. 2.6. Психологічні тести та їх оцінка.	Завдання. 1. Визначте області практичного застосування анкетування та інтерв'ю в психології. 2. Здійсніть порівняльний аналіз методів спостереження та експерименту.	На прак. занятті
Дискусія Мозок і психіка	Участь у колективному обговоренні з динамічним	Завдання 1. Визначити залежність інтелектуальних	На прак. занятті

	зворотнім зв'язком: 3.1. Рефлекторна природа психічного як властивості нервової системи, мозку. 3.2. Представленість психічних функцій в корі головного мозку людини. 3.3. Психіка і свідомість.	здібностей від маси мозку людини. 2. На основі аналізу проблеми асиметрії головного мозку надійте рекомендації вчителям і батькам щодо навчання і виховання ліворуких дітей. 3. Дайте відповідь на питання: чому самоспостереження нині відіграє другорядну роль і використовується як допоміжний метод?	
<i>Семінар</i> Розвиток психіки в філогенезі	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 4.1. Основні етапи розвитку психіки в тваринному світі. 4.2. Розвиток форм відображення дійсності. 4.3. Виникнення психіки як результат еволюції матерії.	Завдання. 1. Визначити фактори становлення свідомості людини. 2. Наевдіть приклад, який демонструє інтелектуальну поведінку тварин. 3. Визначте відмінності інтелектуальної поведінки тварин та проявів інтелекту людини.	На прак. занятті

	4.4. Розвиток психіки у філогенезі. 4.5. Принципові відміни людської психіки і психіки тварин. 4.6. Свідомість. Структура свідомості.		
Дискусія «Структура особистості»	Участь у колективному обговоренні динамічним зворотнім зв'язком: 5.1. Поняття про особистість в психології. 5.2. Структура особистості. 5.3. Індивідуальність, її структура і особливості. 5.4. Погляди на структуру особистості К.К.Платонова, А.В.Петровського, С.Л.Рубінштейна. 5.5. Біологічне і соціальне в	Завдання 1. Визначити співвідношення біологічного і соціального в структурі особистості, навести приклади. 2. Пояснять з психологічної точки зору, чим зумовлена необхідність створення для дитини ситуації переживання успіху на уроці. 3. Складіть психологічну характеристику творчої особистості.	На прак. занятті

	структурі особистості. 5.6. Спрямованість особистості. 5.7. Мотиви і мотивація поведінки. 5.8. Переконання і погляди особистості. 5.9. Установки особистості і особливості їх формування. 5.10. Самосвідомість особистості. 5.11. Рушійні сили розвитку особистості.		
<i>Круглий стіл «Теорії особистості. Теорії особистості світової психології»</i>	Участь у колективному обговоренні динамічним зворотнім зв'язком: 6.1. Аналіз основних теорій особистості світової психології. 6.2. Погляди З.Фрейда на	Завдання 1. Визначити детермінанти розвитку особистості на основі аналізу теорій особистості (для кожної теорії особистості визначте мінімум 2 чинника становлення особистості).	На прак. занятті

	природу особистості. 6.3. Теорії особистості К.Хорні, К.Юнга, Е.Фрома. 6.4. Гуманістична психологія К.Роджерса.		
<i>Круглий стіл</i> «Теорії особистості. Сучасні дослідження особистості»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 6.5. Дослідження особистості у сучасній світовій психології.	Завдання 1. Визначте основні напрями сучасних дослідження особистості.	На прак. Занятті
<i>Семінар</i> Темперамент	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 7.1. Поняття про темперамент. 7.2. Фізіологічні основи темпераменту. 7.3. Сучасні погляди на темперамент як індивідуально-типологічні властивості	Завдання 1. Визначити прояви кожного типу темпераменту в ігровій, навчальній та трудовій діяльності. 2. Охарактеризуйте сильні та слабкі сторони типів темпераменту. 3. Напишіть рекомендації про те, як успішно взаємодіяти з людьми кожного типу темпераменту (по 4 рекомендації для	На прак. занятті

	особистості: І.П. Павлов, Б.М. Теплов, В.Д. Небиліцин, В.С. Мерлін, В.М. Русалов. 7.4 Психологічні властивості, які характеризують темперамент. 7.5 Типи темпераменту.	представників кожного типу темпераменту).	
Семінар Характер	Участь у колективному обговоренні динамічним зворотнім зв'язком: 8.1. Поняття про характер. 8.2 Структура характеру. 8.3. Риси характеру і відношення особистості. 8.4. Поняття про акцентуації. Акцентуація характеру і його норма. 8.5. Характер і темперамент.	Завдання 1. Визначити ознаки «доброго» та «поганого» характеру. 2. Наведіть приклади взаємозв'язку темпераменту і характеру. 3. Визначте основні чинники становлення характеру особистості. 4. Покажіть на конкретних прикладах (4-5 прикладів) вплив акцентуацій характеру на професійну діяльність людини.	На прак. Занятті

<i>Круглий стіл</i> «Діяльність і поведінка. Структура діяльності»	Участь у колективному обговоренні динамічним зворотнім зв'язком: 9.1. Поняття про діяльність. 9.2. Психологічна характеристика діяльності. 9.3. Структура діяльності. 9.4. Потреби - джерело активності людини.	Завдання 1. Порівняйте наукові підходи до визначення структури діяльності. 2. Визначте фактори, які впливають на формування потреб людини.	На прак. Занятті
<i>Круглий стіл</i> «Діяльність і поведінка. Види діяльності»	Участь у колективному обговоренні динамічним зворотнім зв'язком: 9.5. Керування діяльністю і контроль за нею. 9.6. Оволодіння діяльністю. Вміння і навички. 9.7. Головні види діяльності та їх розвиток у людини.	Завдання 1. Визначити роль ігрової, навчальної та трудової діяльності в розвитку особистості. 2. Визначте ознаки кожного виду діяльності: гра, навчання, праця. 3. Дайте відповідь на питання: який фізіологічний механізм лежить в основі авоматизованих способів дій? 4. Визначте фактори, які впливають на формування навичок.	На прак. Занятті

<i>Круглий стіл</i> Спілкування і мова	Участь у колективному обговоренні динамічним зворотнім зв'язком: 10.1. Загальна характеристика спілкування. 10.2. Спілкування як багатоплановий комунікативний процес. 10.3. Спілкування і мова. 10.4. Вербальна комунікація - мовлення як процес спілкування за допомогою мови. 10.5. Види мови. 10.5. Функції мови.	Завдання 1. Визначити правила ділового спілкування. 2. Наведіть приклади невербальної комунікації. 3. Визначте умови успішності спілкування.	На прак. Занятті
<i>Семінар</i> Здібності	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 11.1. Поняття про здібності і їх значення в	Завдання 1. Визначити якісні відмінності в прояву здібностей людей. 2. Охарактеризуйте взаємозв'язок здібностей і задатків. 3. Обґрунтуйте свою думку: чи залежать життєві	На прак. занятті

	розвитку особистості. 11.2. Види здібностей: загальні, спеціальні – їх характеристика.	успіхи безпосередньо від здібностей?	
<i>Семінар</i> <i>Відчуття</i>	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 12.1. Особливості і функції психічних процесів. 12.2. Сенсорно-перцептивні процеси. 12.3. Поняття про відчуття. 12.4. Фізіологічні основи і класифікація відчуття. 12.5. Закони відчуття. 12.6. Аналізатори і рецептори.	Завдання 1. Визначити значення відчуття в життєдіяльності людини. 2. Наведіть приклади сінестезії. 3. Наведіть приклади сенсібілізації. 4. Наведіть приклади сенсорної адаптації. 5. Пригадайте життєві ситуації, коли у Вас спостерігалася сенсорна адаптація зорових, нюхових, юольових відчуттів.	На прак. Занятті

Семінар Сприймання	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 13.1. Поняття про сприймання як пізнавальний процес і його значення в діяльності людини. 13.2. Види сприймання та принципи їх класифікації.	Завдання 1. Визначити значення сприймання в життєдіяльності людини. 2. Порівняйте пізнавальні процеси відчуття і сприймання. 3. Визначте різницю між сприйманням людей та сприйманням тварини.	На прак. Занятті
Семінар Увага	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 14.1. Проблема уваги в психології. 14.2. Види уваги. 14.3. Теоретичні напрямки в дослідженні уваги.	Завдання 1. Визначити значення уваги в життєдіяльності людини. 2. Визначте, яким фізіологічним механізмом можна пояснити стан учнів, коли вони, захоплені цікавою розповіддю вчителя, не чують дзвінка з уроку. 3. Розвиток яких властивостей уваги допомагає успішно здійснювати діяльність: а) вчителю, б) водію, в) актору? 4. За якими зовнішніми ознаками можна судити	На прак. занятті

		про неуважність учня на уроці?	
Семінар Пам'ять	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 15.1. Поняття про пам'ять. 15.2. Основні мнемічні процеси. 15.3. Характеристика теорій пам'яті. 15.4. Види пам'яті і індивідуальні особливості мнемічних процесів.	Завдання 1. Визначити значення пам'яті в життєдіяльності людини. 2. Наведіть приклад ейдетичної пам'яті. 3. Визначте умови ефективності мимовільного та довільного запам'ятовування.	На прак. Занятті
Семінар Мислення	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 16.1. Поняття про мислення. 16.2. Розумові дії та мисленнєві операції. 16.3. Види мислення.	Завдання 1. Визначити значення мислення в життєдіяльності людини. 2. Які закономірності розвитку мислення дітей мав на увазі Я.А. Коменський, коли говорив, що варто було б починати навчання не з словесних тлумачень про речі, а з реальних спостережень за ними?	На прак. занятті

	16.4. Психологічна характеристика мислення як процесу вирішення задач. 16.5. Індивідуальні особливості мислення.	3. Проаналізуйте особливості образного і логічного мислення дошкільнят.	
<i>Семінар</i> Уява	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 17.1. Поняття про уяву. 17.2. Зв'язок уяви з предметною діяльністю. 17.3. Процес створення образів уяви. 17.4. Види уяви.	Завдання 1. Визначити значення уяви в життєдіяльності людини. 2. Визначте умови розвитку творчої уяви.	На прак. Занятті
<i>Дискусія</i> Емоції	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 18.1. Поняття про емоції і почуття.	Завдання 1. Визначити значення емоцій і почуттів в життєдіяльності людини. 2. Складіть психологічні поради викладачеві щодо розвитку уяви студентів на заняттях з Загальної психології.	На прак. занятті

	18.2. Фізіологічні механізми емоцій і почуттів. 18.3. Форми переживання емоцій і почуттів. 18.4. Вищі почуття	3. Наведіть приклади стеничних та астеничних емоцій. 4. Визначте вплив емоцій і почуттів на діяльність. 5. Визначте ефективні прийоми управління емоціями.	
<i>Дискусія</i> Воля	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 19.1. Поняття про волю. 19.2. Основні якості волі.	Завдання 1. Визначити значення волі в життєдіяльності людини. 2. Визначте функції волі. 3. Обґрунтуйте, чому воля більш необхідна в захоплюючій діяльності?	

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна	Кількість годин заочна	Форми контролю
1	Загальна характеристика психологічної науки <i>Визначення психіки і її зміст.</i> <i>Психологія як наука, її галузі.</i> <i>Основні напрямки розвитку психологічної науки</i>	10	18	

2	Методи психологічної науки <i>Метод і методологія науки. Класифікація методів психологічної науки. Системний підхід.</i>	10	16	Індивідуальна, групова співбесіда, усне опитування, перевірка практичних завдань, письмова робота, екзамен
3	Мозок і психіка Історія вивчення функцій мозку і їх взаємзв'язку з розвитком психіки. <i>Функціональні блоки мозку.</i>	10	14	
4	Розвиток психіки в філогенезі. <i>Теорії розвитку психіки. Інстинкти. Навичку. Інтелектуальна форма поведінки.</i>	10	14	
5	Структура особистості. <i>Основні підходи до вивчення особистості. Структура особистості. Біологічне і соціальне в структурі особистості.</i>	12	15	
6	Теорії особистості. <i>Основні зарубіжні і вітчизняні теорії особистості. Гештальттеорія. Біхевіоризм. Психоаналіз. Сучасні вітчизняні теорії.</i>	10	16	
7	Темперамент. <i>Історія вчення про темперамент. Основні теорії дослідження темпераменту.</i>	12	16	

	<i>Типи темпераменту та його зміст</i>			
8	<i>Характер. Структура характеру. Взаємозв'язок темпераменту і характеру. Основні теорії характеру</i>	14	15	
	Разом за 1 семестр	88	124	
9	Діяльність і поведінка. <i>Визначення діяльності та основні підходи до її дослідження. Принципи діяльнісного підходу</i>	6	12	
10	<i>Спілкування і мова. Спілкування та його види.. Мова та її властивості. Мовні порушення.</i>	6	10	
11	<i>Здібності. Основні теорії здібностей. Види здібностей. Загальні та спеціальні здібності Структура здібностей</i>	6	10	
12	<i>Відчуття. Класифікація відчуттів та їх когнітивні характеристики. Основи класифікації відчуттів. Когнітивні характеристики відчуттів</i>	6	8	
13	<i>Сприймання Теорії сприймання. Емпіричні властивості сприймання та</i>	6	8	

	його види. Прості форми сприймання. Складні форми сприймання. Сприймання як продуктивний процес і як дія			
14	Увага. Фізіологічні основи уваги. І.П. Павлов, А.А. Ухтомський про механізми мозкової діяльності, які забезпечують зосередження на об'єкті. Сучасне розуміння нейрофізіологічних основ уваги. Структура уваги.	6	10	
15	Пам'ять. Основні мнемічні процеси. Спеціальні засоби організації запам'ятовування навчального матеріалу. Запам'ятовування як мнемічна діяльність. Механічне та змістовне запам'ятовування.	6	11	
16	Мислення Види мислення. Види мислення, що диференційовані за ознакою часу та модальності. Індивідуальні властивості мислення. Якості людського розуму.	8	13	
17	Уява.	8	11	

	<i>Пізнавальна та афективно-захисна функція уяви. Способи синтезування, які забезпечують створення нових образів фантазії. Фізіологічні основи процесів уяви. Випереджуюче відображення.</i>			
18	Емоції і почуття. <i>Форми переживання почуттів. Емоції. Афекти. Настрій. Емоційний стрес. Звичайні емоційні стани та їх зовнішня представленість. Динаміка почуттів.</i>	8	10	
19	Воля. <i>Саморегулювання діяльності. Бажання і потяг. Спрямованість особистості. Ризик як прояв активності суб'єкта. Теорії волі.</i>	8	12	
	Разом за 2 семестр	74	114	
Разом		152	228	

6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (есе)

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Психологічна наука на сучасному етапі розвитку.		
2	Наукове та життєве розуміння психологічних знань.		
3	Становлення психологічної науки.		

4	Галузі психологічної науки.		
5	Прояв психічних якостей в життєдіяльності людини.		
6	Прояв психічних властивостей в життєдіяльності людини.		
7	Прояв психічних станів в життєдіяльності людини.		
8	Переваги та недоліки методів психології.		
9	Розподіл психічних функцій в корі півкуль головного мозку.		
10	Основні етапи розвитку психіки.		
11	Функціональна асиметрія півкуль головного мозку.		
12	Розвиток мозку в онтогенезі.		
13	Залежність інтелектуальних здібностей від маси мозку людини.		
14	Френологія – наука чи псевдонаука?		
15	Фізіологічні механізми психіки.		
16	Проблема виникнення свідомості в психологічній науці.		
17	Співвідношення свідомого та несвідомого в психіці людини.		
18	Підходи до розвитку особистості, їх характеристика, переваги та недоліки.		
19	Фактори розвитку особистості. Співвідношення біологічного і соціального в структурі особистості.		
20	Психоаналітичний підхід до вивчення особистості.		
21	Гуманістичний підхід до вивчення особистості.		
22	Екзистенційний підхід до вивчення особистості.		

23	Формування темпераменту в онтогенезі. Зв'язок темпераменту і стилю діяльності.		
24	Сильні та слабкі сторони типів темпераменту.		
25	Темперамент як характеристика динамічної сторони психіки.		
26	Формування характеру в онтогенезі.		
27	Особливості, вікові межі та новоутворення видів діяльності.		
28	Рушійні сили поведінки людини.		
29	Вплив мотивації особистості на успішність діяльності.		
30	Роль спілкування у суспільному житті та в житті окремої особистості.		
31	Мовлення та його вплив на формування пізнавальних процесів.		
32	Феномен егоцентричного мовлення.		
33	Прояв психічних процесів в життєдіяльності людини		
34	Роль процесу уваги у житті і діяльності людини.		
35	Роль мислення у поведінці та розвитку людини.		
36	Місце уяви у пізнавальній і практичній діяльності людини.		
37	Вплив емоційних станів на діяльність і поведінку людини.		
38	Формування та розвиток вольових якостей людини.		
39	Порівняльна характеристика активності тварин та діяльності людини.		
	Разом	10	10

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

—

7. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичні завдання	0 бал	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про предмет вивчення, неаргументовано висловлює думку. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує практичне завдання за умови сторонньої допомоги.
	1 бали	Знання здобувача є достатньо повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичне завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається

		неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичне завдання. Виконане завдання у цілому відповідає вимогам, хоча має незначні огріхи.
	2 бали	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичного завдання. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичне завдання. Не припускається помилок при його виконанні. Здобувач виступає експертом практичного завдання, що виконали однокурсники.
Самостійна робота	0 бал	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичного завдання.
	1 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставленого завдання; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичне завдання.
Лабораторні роботи	0 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; розуміє інструкцію до завдання, але не завжди володіє умінням використовувати обладнання до завдання, потребує допомоги викладача.
	1 бал	Здобувач вільно, самостійно та аргументовано оперує теоретичним матеріалом під час виконання лабораторного завдання, самостійно

		опрацьовує всі види завдань. Не припускає помилок при виконанні завдання.
--	--	---

II СЕМЕСТР

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичні завдання	0 балів	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про предмет вивчення, неаргументовано висловлює думку. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує практичне завдання за умови сторонньої допомоги.
	1 бал	Знання здобувача є достатньо повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичне завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичне завдання. Виконане завдання у цілому відповідає вимогам, хоча має незначні огріхи.
	2 бали	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичного завдання. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичне завдання. Не припускається помилок при його виконанні. Здобувач виступає експертом практичного завдання, що виконали однокурсники.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичного завдання.
	1 бал	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у

		нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацію у відповідності до поставленого завдання; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичне завдання.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (есе)	0 балів	Завдання не виконане; есе має копілятивний характер; висловлювання не відповідають (за змістом і формою) вимогам, які висуваються до жанру академічного есе.
	1.2 балів	Есе має копілятивний характер, воно частково відповідає за змістом, але не за формою, вимогам, які висуваються до жанру академічного есе. Спостерігається невдале поєднання теорії з фактичним матеріалом, використання тверджень замість доказів. Здобувач демонструє бідний словниковий запас, одноманітність граматичного ладу мови; спостерігається порушення мовностилістичних норм наукового стилю, зокрема вживання термінології; порушуються орфографічні й пунктуаційні норми.
	3-4	Здобувач демонструє неглибоку обізнаність з темою, її інтерпретація поверхнева, судження подеколи копілятивні. У роботі простежується комунікативний задум автора, однак він представлений традиційним або обмеженим набором ідей, відсутня діалогова (дискусійна) основа. Композиційна структура есе загалом витримана, однак наявні суттєві недоліки в аргументації основних положень, встановленні причинно-наслідкових зв'язків (не більше 2 логічних помилок), фрагменти іноді не пов'язані між собою, опущений аналіз суттєвих характеристик явища, не аналізуються альтернативні погляди на проблему. Спостерігається невдале поєднання теорії з фактичним матеріалом, використання тверджень замість доказів. Здобувач демонструє бідний словниковий запас, одноманітність граматичного

		ладу мови; спостерігається порушення мовностилістичних норм наукового стилю, зокрема вживання термінології; порушуються орфографічні й пунктуаційні норми.
	5-6	Здобувач демонструє розуміння проблеми, чітко її формулює, проте розкриває на низькому теоретичному рівні /заявлена тема розкрита не повно/ наявні фрагменти, які не відповідають темі. Робота характеризується змістовою цілісністю і послідовністю викладу, проте логічно упорядковані думки не пов'язані між собою мовними засобами; вказані наявні альтернативні погляди на проблему без їх обґрунтування. Здобувач демонструє розуміння проблеми, чітко її формулює, проте розкриває на низькому теоретичному рівні /заявлена тема розкрита не повно/ наявні фрагменти, які не відповідають темі. Робота характеризується змістовою цілісністю і послідовністю викладу, проте логічно упорядковані думки не пов'язані між собою мовними засобами; вказані наявні альтернативні погляди на проблему без їх адекватної оцінки; спостерігаються порушення у використанні прийомів порівняння й узагальнення. Використано змішаний стиль викладу з превалюванням неформального. Здобувач переважно дотримується лексичних, граматичних норм наукового стилю, проте наявні окремі орфографічні та синтактичні помилки.
	7-8	Здобувач демонструє розуміння проблеми, розкриває її на достатньому теоретичному рівні, присутня авторська модальність, оцінка, проте інтерпретація теми недостатньо глибока і самотійна. Здобувач загалом володіє навичками створення академічного тексту, аргументованого доведення, однак тези й приклади не завжди переконливі, здобувач переважно використовує традиційні форми доведення. Загальна форма викладу відповідає жанру академічного есе, проте

		стиль викладу, використана лексика і термінологія не завжди відповідає академічним стандартам; виклад зрозумілий і чіткий; наявні незначні порушення логіки чи послідовності викладу; пояснюються альтернативні погляди на проблему та дається їх оцінка; використовуються прийоми порівняння, зіставлення й узагальнення. Текст загалом оформлено правильно, але трапляються поодинокі порушення орфографічних чи пунктуаційних норм.
	9-10	Здобувач демонструє глибоке розуміння проблеми, чітко її формулює, розкриває на високому теоретичному рівні, обґрунтовано використовує відомості з наукових джерел. Інтерпретація теми глибока й самостійна, переважає авторська модальність й оцінка. Загальна форма викладу відповідає жанру академічного есе; виклад зрозумілий і чіткий; стиль викладу відповідає академічним стандартам. Багатий словниковий запас, лексичні (зокрема термінологічні) та стилістичні засоби використовуються повністю адекватно й виразно. Наведені доведення логічні і обґрунтовані; сформульовані тези переконливі, супроводжуються грамотною аргументацією власної позиції; подаються альтернативні погляди на проблему та їх особиста оцінка автором; доречно й доцільно використовуються прийоми порівняння, зіставлення й узагальнення; судження свідчать про самостійність мислення і широту кругозору автора. Текст повністю відповідає вимогам точності й правильності мовлення; допущені окремі (1-2) мовленнєві або стилістичні огріхи.
Лабораторні роботи	0 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; розуміє інструкцію до завдання, але не завжди володіє умінням використовувати обладнання до завдання, потребує допомоги викладача.

	1 бал	Здобувач вільно, самостійно та аргументовано оперує теоретичним матеріалом під час виконання лабораторного завдання, самостійно опрацьовує всі види завдань. Не припускає помилок при виконанні завдання.
Письмова робота	0 балів	Здобувач не бере участі у письмовій роботі, є лише спостерігачем чи відсутній на занятті.
	1 бал	Здобувач не володіє фактами, що стосуються навчального матеріалу; не вміє елементарно висловлювати думку.
	2 балів	Здобувач володіє матеріалом, вміє письмово висловлювати свою думку. Висловлення характеризуються стандартними фразами, без власних роздумів.
	3 бали	Здобувач представив письмові завдання розгорнуто, творчо, робить власні висновки. Здобувач демонструє глибокі знання по темі, Дає розгорнуті відповіді.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Загальна психологія» у 2 семестрі навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі письмового екзамену, на який відводиться 20 балів. Здобувач може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше 60. Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а сумуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів.

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має

	фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни, виконуючи практичні завдання у сфері загальної психології. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що здобувач проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 В)	Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у загальної психології, але припускається несуттєвих помилок.

	При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.
Добре (74-81 C)	Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Пояснює основні положення, дає правильні відповіді щодо закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними, і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача, підтримки з боку однокурсників. Розуміє основні закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Знання щодо закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань несистемні, фрагментарні. Виконання практичних завдань, формалізоване: є відповідність алгоритму, виконує практичні завдання за підтримки з боку викладача зі значними труднощами; відсутнє глибоке розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини обсягу навчального змісту, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує переважно з помилками,

	виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. Здобувач допускається до складання екзамену.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не виконує вимоги програми навчальної дисципліни: не сформовані знання уміння та навички. Здобувач не допускається до екзамену та проходить повторне вивчення дисципліни.

8.Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни «Загальна психологія».
- Опорні конспекти лекцій;
- Лекції-презентації.
- Силабус.
- Ситуативні завдання; вправи; тести.
- Тести до екзамену
- Питання до самостійної роботи

Забезпечення навчання осіб з особливими освітніми потребами

Метою інклюзивного навчання в Університеті Ушинського є забезпечення рівного доступу до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами шляхом організації їхнього навчання на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

9. ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

- 1.Психологія як наука: предмет наукової психології.
- 2.Задачі психологічної науки.
- 3.Принципи психологічної науки.
- 4.Структура психічного: характеристика основних компонентів.
- 5.Психіка як властивість високоорганізованої матерії.
- 6.Сучасна психологія та її місце в системі наук.

7. Галузі психологічної науки, їх характеристика.
8. Індивід. Особистість. Індивідуальність.
9. Біогенетичний підхід до вивчення особистості.
10. Особистість як суб'єкт і об'єкт суспільних відносин.
11. Соціогенетичний підхід до вивчення особистості.
12. Біологічне і соціальне у структурі особистості.
13. Психологічна структура особистості: різноманітні підходи до вивчення.
14. Спрямованість особистості. Потреби і мотиви як джерело активності особистості.
15. Зарубіжні теорії активності особистості
16. Теорія особистості З. Фрейда.
17. Теорія особистості К. Юнга.
18. Теорія особистості А. Адлера.
19. Теорія неофрейдизму: К. Хорні, Е. Фромм.
20. Теорія особистості Е. Еріксона.
21. Гуманістична психологія: теорія особистості К. Роджерса.
22. Персонологічний підхід: теорія особистості А. Маслоу.
23. Особистість як суб'єкт діяльності.
24. Поняття про темперамент та його типи. Фізіологічні основи темпераменту.
25. Тип вищої нервової діяльності і темперамент.
26. Сучасні підходи до психологічної характеристики типів темпераменту.
27. Загальне поняття про характер і його природу.
28. Структура характеру.
29. Взаємозв'язок характеру і темпераменту.
30. Поняття діяльності в психологічній науці.
31. Основні принципи діяльнісного підходу.

32. Характеристика структури діяльності.
33. Основні форми оволодіння діяльністю.
34. Види діяльності та їх характеристика
35. Поняття про здібності.
36. Природжене і набуте у здібностях.
37. Види здібностей та їх структура.
38. Поняття про мову і мовлення.
39. Функції мовлення.
40. Види мовлення.
41. Поняття про відчуття та його значення в психічному відображенні.
42. Ідеалістичний та матеріалістичний підходи до вивчення відображення.
43. Відчуття. Властивості відчуття.
44. Відчуття. Види відчуття.
45. Класифікація відчуттів.
46. Чутливість. Пороги чутливості. Закон Вебера-Фехнера.
47. Сприйняття як пізнавальний процес.
48. Основні види сприйняття: їх класифікація.
49. Порівняльна характеристика образу відчуття і образу сприйняття.
50. Основні характеристики образу сприйняття.
51. Властивості сприйняття. Залежність сприйняття від спрямованості і попереднього досвіду.
52. Сприйняття як дія.
53. Сприйняття як діяльність.
54. Основні форми сприйняття. Сприйняття часу, простору, руху.
55. Увага та її роль в психічному відображенні.
56. Властивості уваги.
57. Види уваги.
58. Пам'ять як вищий пізнавальний процес.

59. Теорії пам'яті.
60. Загальна характеристика процесів пам'яті.
60. Характеристика процесів запам'ятовування.
61. Умови ефективності мимовільного запам'ятовування.
62. Умови ефективності довільного запам'ятовування.
64. Відтворення як процес.
65. Взаємозв'язки між процесами пам'яті. Системний підхід (за Аتكінсоном).
66. Види пам'яті.
67. Мислення як вища форма пізнавальної діяльності.
68. Мислення та чуттєве пізнання.
69. Мислення як діяльність і вирішення мисленнєвих задач.
70. Мисленнєві операції як основні механізми мислення.
71. Види мислення.
72. Форми мислення.
73. Порівняльна характеристика мислення людини та інтелектуальної діяльності тварин.
74. Взаємозв'язок мислення і мовлення.
75. Операціональна теорія інтелекту та її етапи (за Ж. Піаже).
76. Уява як вищий пізнавальний процес.
77. Види уяви та їх характеристика.
78. Основні механізми уяви.
79. Порівняльна характеристика процесів мислення та уяви.
80. Основні функції уяви.
81. Регуляторні психічні процеси, їх функції.
82. Емоції як психічний процес, їх природа.
83. Вищі почуття як результат суспільного розвитку, їх види.
84. Основні підходи до вивчення емоцій в психологічній науці.

85. Порівняльна характеристика емоцій і почуттів.
86. Воля як вища психічна діяльність.
87. Психологічна структура вольового акту.
88. Вольові якості особистості.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 388 с.
2. Загальна психологія: підручник / за загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. 4-те вид., переробл. і доп. Том 1. Київ: Видавництво Людмила, 2024. 568 с.
3. Ільїна Н.М., Мисник С.О. Загальна психологія: теорія та практикум. Навчальний посібник. Київ : Університетська книга, 2022. 252 с.
4. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. К.: «Ліра», 2020. 564 с.

Допоміжна література

1. Мерзлякова О. Л. Резильєнтність або психологічна стійкість: концепт, вимірювання, розвиток (аналітичний огляд). *Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довід. бюл.* / за ред. М. Л. Ростока. Вінниця : ТВОРИ, 2023. Вип. 18. С. 96-120.
2. Симоненко С.М., Грек О.М. Дослідження рівня сформованості критичного мислення як компонента інформаційно-психологічної безпеки студентів. *Наука і освіта*, № 4, 2022. С. 64-71
3. Symonenko S. Psychological health of children and its development in the conditions of a recreational institution/ The psychological health of the personality and society: the challenges of today. *Monograph*. Eds. Małgorzata Turbiarz & Hanna Varina. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020; ISBN 978-83-66567-09-2; pp. 242, illus., tabs., bibls., P.3.1., pp.127-135.

4. Symonenko S., Abramciow R. Visual thinking psychology in strategically semantic dimension. *Monograph*. Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków, 2021; ISBN 978-83-66990-92-0; 180 ss.
5. Symonenko S. Psychological health of children and its development in the conditions of a recreational institution/ The psychological health of the personality and society: the challenges of today. *Monograph*. Eds. Małgorzata Turbiarz & Hanna Varina. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020; ISBN 978-83-66567-09-2; pp. 242, illus., tabs., bibls., P.3.1., pp.127-135.
6. Bulgurcu Gürel E. B., Kiran F., Çetinkaya Bozkurt Ö. The effect on perfectionism on burnout: An investigation on marble employees. *Business & Management Studies: An International Journal*. 2021. Vol. 9, no. 1. P. 110–125. URL: <https://doi.org/10.15295/bmij.v9i1.1734> (date of access: 21.01.2024).

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України : офіційний сайт.
URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт
URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт.
URL : <http://odnb.odessa.ua/>.
4. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт.
URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>